

411

מדינת ישראל
הכנסת

פרוטוקול מס. 25
מישיבת ועדת הכלכלה
מיום ג' כ"א אדר תשי"ג - 18.3.52
בשעה: 10.30

משתתפים:

- היו"ר מ. בנטוב
- י. אורי
- ב. אזניה
- ד. פלדמן
- ש. לביא
- י. ספיר
- ש. פרלשטיין
- ש. בז'רנו
- א. כהן
- מ. וילנר
- מ. קסיס

סדר-היום:

סעיפים הדיון בעמות האשראי

היו"ר מ. בנטוב:

פותח את הישיבה.
ברצוני למסור אינפורמציה על כמה

סנינים:

א. כידוע, נשיאות הכנסת הלניסה לסדר
היום של הכנסת את הדיון על מסקנות ועדת הכלכלה למרות שסעיף זה עומד
בסדר היום של הכנסת זה כמה שבועות, נמסר לי אזמל על ידי מזכיר הכנסת,
כי יש בדעת הנשיאות לדחות את הדיון על נושא זה עד לאחר גמר הדיון על
התקציב, פירוש הדבר - עד אחרי פגרת הפסח.

אני סבור שלדיון זה דרושה ישיבה אחת,
ובקצת רצון טוב נשיאות הכנסת יכולה למצוא את הזמן בשבוע הבא, על כל
פנים, לפני פגרת הפסח. אני חצה שהוועדה תייפה את כוחי באוטוריטה שלה
לדרוש שהדיון הזה לא יידחה.

הענין כל כך הותישן וכל כך חסר ערך כיום,
שאני מציע להסירו מסדר היום.

ש. לביא:

היו"ר מ. בנטוב:
אני סבור שהדיון שלנו לא היה דיון של
אד-הוק לעניני המזון, אלא חרג לבעיות
כלכליות, כגון: תקציב מטבע זר, מדיניות המחירים, מחירי עידוד, פיקוח,
שריון מטבע זר לצרכי מזון, שהם בבחינת מדיניות לאורך ימים, יכול להיות
שפרטי ההגשמה והביצוע יכולים להשתנות כיום. מחיר שהיה אז מחיר עידוד,
אינו מחיר עידוד כיום, אבל היסודות כיצד לקבוע מחירי עידוד, קיימים גם
כיום. במידה שהדברים היו אקטואליים אז, הם אקטואליים היום, ומה שלא היה
אקטואלי אז, גם היום אינו אקטואלי.

י. ספיר:
אנו הגשנו, בהתאם להחלטת הכנסת, הצעות
וסיכומים, וכדאי שאין שום טעם שהדבר
יהיה מונח ולא יגיע לכלל דיון בכנסת. איני רואה כל סיבה מדוע לא נבקש
את היו"ר הועדה שיפנה לנשיאות הכנסת ויחבק את העמדת השאלה בפועל על סדר
יומה של הכנסת עוד לפני הפגרה. לי נדמה שהקריאה השניה והשלישית על התקציב
לא תיערך בזכות הבא, ועל כן יש מקום לסיים את הדיון בשאלה זו.

א. כהן:
אינני מקבל את הנימוק של היו"ר שלדברים
אלה יש אופי של ערך מתמיד. אילו היה
כך, אין שום נימוק לערער את סדרי הכנסת ולשבת בימי הפגרה, כי אפשר לדון
בהם תמיד. לכן אנו אריכים לקבל החלטה דחופה, שיש להעמיד את השאלה על
סדר היום בהקדם, כי אחר כך לא יהיה לזה כל טעם. הריכות שלנו בשאלה זו
התנהל כולו בסימן של אינפלציה, ועכשו המצב הוא שונה. לכן אני משקטק
אם נוכל להתחב על שאלה זו במליאה כשם שעשינו זאת בוועדה. על כן, יש
למהר בענין זה.

היו"ר מ. בנטוב:
אנסה ללחוץ במיטב יכולתי ואקוה שהממשלה
והכנסת יתחסרו באופן לשיטתית לתפקיד
זה שהוטל על הועדה.

נוסף לכך החליטה הועדה להוציא כמה
בעיות מהדיון הכללי על עניני המזון ולערוך
עליהן דיון מיוחד. בין יתר הבעיות היה גם ענין האשראי. ונאמר שאם נספיק
לסיים את הדיון בשאלה זו ולקבל החלטות, תצורפנה החלטות אלו למסקנות
הועדה שהוגשו לכנסת. היות ואני מקוה שהיום נסיים את הדיון בענין האשראי
אני מציע שהחלטות שתתקבלנה, תצורפנה למסקנות.

ההצעה בתקבלה

היו"ר מ. בנטוב:
ענין שני, ועליו ברצוני למסור אינפורמציה,
זהו הסיור בנגב. משרד החקלאות הודיע
שהוא מוכן לסדר את הסיור ואנו מציעים לקבוע את התאריך - 2 באפריל.

י. ספיר:
בתאריך זה מתקיימת ועידת הציונים הכלליים.
אני מציע, שנצא ב-6 באפריל.

היו"ר מ. בנטוב:
התכנית היא, שיוצאים בבקר והיום הראשון
מוקדש כולו להתישבות בנגב. נלון בבאר
שבע ולמחר נצא לאילת דרך המחצבים והמכתשים. נלון באילת וביום השלישי
בבקר באילת וסביבתה ואחר הצהריים נחזור באוירון ללוד.

הוחלט לצאת לסיור בנגב ביום א' 6 באפריל

היו"ר מ. בנטוב:

נתקלנו בצעיה שאני רוצה להביאה לידיעת חברי הועדה. פנינו, כפי שהיה בהוג עד עכשו, למחלקה אחת באוצר בענין המבק, ואחרי עיכולים רבים קבלנו תשובה מהרשות המוטמכת וגם מהמנהל הכללי של משרד האוצר, וזין היתר מבקש מנהל האוצר, שהפניות תבאנה דרך השר או דרך המנהל הכללי. סדר זה יאריך את הפרוצדורה. אני סבור, שהפרוצדורה צריכה להיות כזאת שתאפשר לוועדות לפנות לפקידים בצירוף העתק לשר, ואם השר יחשוב שהתערבותו נחוצה - המדובר על תשובות אינפורמטיביות - הוא יכול תמיד לתת הוראות מתאימות לפקידים שלו. בהסכמתם אני רוצה להציע פגישה של יושבי ראש הועדות בענין זה, כדי שתהיה פרוצדורה אחידה.

בזמנו הקימונו ועדת משנה לחוק יצוא צמחים. אולי אפשר לקבל אינפורמציה ממר שפיר, שהוא חבר בוועדה זו?

י. ספיר:

קימנה ישיבה שהסתתרו בה גם באי כוח המועצה לשיווק פרי הדר. חוק זה מכוון אך ורק לייצוא פרי הדר, כי יתר הדברים נמצאים בסמכותו של משרד החקלאות, בעוד שהפיקוח על האריותה ומשלוח פרי התדר הוא בידי המועצה לשיווק פרי הדר וישנו קונפליקט של סמכויות בין משרד החקלאות ומועצת השיווק. בהסכמת שני הצדדים הענין נשאר תלוי ועומד כדי שמשרד החקלאות ומועצת השיווק יבררו ביניהם עוד כמה ענינים. אנו מחכים להודעה מהם, ואז נתחיל לדון בענין.

היו"ר מ. בנטוב:

הכנסת העבירה אלינו את הצעת חוק התקנים. בקשר עם זה באה אלי פניה מצד אגודת המהנדסים, ואני מבין שזה נעשה בתיאום עם התאחדות בעלי התעשיות, שנשמע משלחת משותפת של אגודת המהנדסים והתאחדות בעלי התעשיות, בקשר עם חוק זה. קודם כל אני מציע שנבחר בוועדת משנה שתתפל בעצת החוק. אני מציע שהועדה תהיה מורכבת מחברי הכנסת אזניה, בז'רנו ואדוב כהן. אני מוכן להצטרף, אבל אינני בטוח אם אוכל. אני מציע, שחבר הכנסת אזניה יהיה יו"ר הועדה. אולם את שמיעת העדויות של המשלחת, אני מציע שנעשה בישיבת מליאת הועדה. אני מציע שנשמע את המשלחת ביום רביעי הבא.

מ. וילנר:

אני מעונין להיות נוכח בשעת קבלת המשלחת, אבל היות ואני חבר בוועדת הכנסת שיושבת גם היא ביום רביעי, הדבר אינו ניתן לביצוע ביום הרביעי.

היו"ר מ. בנטוב:

אני רואה שהשיטה הקבועה היא להקריב את ועדת הכלכלה למונת ועדת הכנסת. אני מציע שפעם אחת יקריבו את ועדת הכנסת.

הוחלט לקבל את המשלחת ביום רביעי הבא בשעה 11

היו"ר מ. בנטוב:

לחבריה שלא היו בהתחלת הישיבה, ברצוני לומר, שהוחלט לערוך את הסיור לנגב ביום א' 6 באפריל.

י. אורי:

אני מציע לערוך את הסיור בחול המועד מסח.

י. ספיר:

אני מתנגד לתאריך זה.

הוחלט לצאת לסיור בנגב ביום ב' 21 באפריל

י. ספיר:

בקשר עם הזמנת אנשי ממשלה לישיבות ועדות, ברצוני להעיר כי בהודמכות קודמת עמד ישר המשפטים להופיע בפני ועדת הכלכלה, בהתאם למוסכם, כדי להרצות על בעיות הייצוא. ברגע האחרון הודיע שאינו יכול לבוא ושלח במקומו אחר האנשים המטפלים בעניין זה. באותה שעה הופיע השר עם חבר האנשים שליו בפני ועדת מחנה של המועצה הכלכלית של הממשלה. אין זו שאלה של פרסטיג' של הכנסת, אבל יחד עם זאת לא הייתי רוצה לראות בזה סימן נוסף לכך, שהממשלה מתיחסת לכנסת ולועדותיה בצורה של דבר ממדרגה שניה, גם בעבר קרו מקרים ששרים הודיעו ברגע האחרון שאינם יכולים לבוא לישיבה, ואחר כך התברר שהופיעו באיזה מקום אחר באותה שעה. אני מציע, שנטיל על יו"ר הועדה להודיע לממשלה, על דעת כל חברי הועדה, כי כך אין נוהגים, וכי איננו מסכימים לנוהג זה.

ההצעה בתקבלה

היו"ר מ. בנטוב:

אנו עוברים לסיכום בעניין האשראי. אני מקווה שכולכם קבלתם את מכתבו של המפקח על הבנקים ובו החמר שביקשנו ממנו. באם לא קולם קבלוהו, אני מוכן להקריאו. (קורא את מכתבו של המפקח על הבנקים).

ברצוני להציע כמה הצעות. הועקה לאשראי היא עכשו כללית וחריפה מאד. פעולות הגברת הייצור דורשות הרחבת האשראי. אבל בעקב המדיניות הכלכלית של הממשלה ועליה פתאומית של המחירים, נתהווה פרץ עוד יותר גדול מקודם בין הצרכים התכרחים של הייצור ובין האשראי שעומד לרשותו. לדעתי, עלינו ללכת בשתי דרכים:

א. להגדיל את האחוז של האשראי היצרני לצרכים חיוניים מתוך האשראי סניתן לצרכים בלתי חיוניים.

ב. להגדיל את ההיקף הכללי של האשראי.

לכדו

אף אחד משני הצעדים האלה אינו מספיק. החקלאות, למשל, ראה כמינימום הכרחי הגדלת היקף האשראי ב-10 מליון ל"י. בשביל פעולות הקצין בלבד יש צורך ב-3,5 מליון ל"י. אחר כך ישנה געיה של הרחבת הייצור, וזה בערך כ-10 מליון לירות לחקלאות. אני מניח, שבתעשייה ישנו מצב דומה. כל כמה שנגדיל את האשראי לייצור, יגדל הייצור. ומשום כך עומדת הבעיה, כיצד לבצע את הגדלת האשראי לצרכי ייצוא. לדעתי, על ידי שתי צרכים:

א. על ידי צמצום האשראי לדברים בלתי חיוניים והעברתו לצרכי ייצור; ב. על ידי הגדלת עצם ההיקף של האשראי.

אני חושב, שתשובת מפקח על הבנקים נותנת לנו את הקו שאפשר ללכת בו. אני רק חושב, שהטכומים קטנים מדי. אני סבור, שאנו צריכים לדבר על היקף של 25 מליון לירות נוספות להרחבת הייצור. מתוך כך אני מציע שני דברים: א. שיועלה אחוז הליקווידיות עד ל-65. לפי החשבון של המפקח על הבנקים, זה יתן בערך 12 מליון ל"י, שיהיה סכום שהממשלה תאשר את השימוש בו רק לייצור חיוני בחקלאות ובתעשייה. הבנקים יוכלו לתת את ההלוואות לפי קוויה שיקבעו על ידי הממשלה.

אולם כאן יש לקבוע, שמתן אשראי זה לא יביא לקיצוץ אשראי מסכומים אודיה לאותם הגורמים.

ב. אני מציע להוריד את הליקווידיות המעשית מ-50 אחוז עד ל-35 אחוז. דבר זה יתן גם כן 12,5 מליון ל"י. זה אמנם מביא את הבנקים לגבול מסוכן של ליקווידיות, אבל אני מציע, שסכום זה

ירוכז בקונצרטיון של הבנקים, בתנאי שהממשלה תהיה ערבה בגבול הסכום הזה במקרה שיהיה רן על הבנקים. זו תהיה קרן שממנה תנתנה הלוואות להרחבת הייצור בלבד לענפים חיוניים לפי הוראות שהממשלה תיתן. באופן כזה, מצד אחד, על ידי צמצום האשראי הכלתי יצרני ב-12,5 מליון לירות ומצד שני, על ידי הגדלת היקף האשראי הכללי ב-12,5 מליון לירות, נוכל ליצור אשראי נוסף בגבול של 25 מליון לירות לצרכי הייצור החיוני. זוהי בערך הצעתי.

ג. טעיר:

עם כל החשיבות שבדבר ועם כל רצוננו להפסיק תהליכי כלכלה בלתי חיוניים, האם אנו מביאים בחשבון מה שירוש הפסקת האשראי למפעלים כאלה? אין זה צמצום הדרגתי של האשראי, אלא זה צמצום הדרגתי, והרי זה לא יתן לך בכת אחת את הסכום שנקטת; ואם זה הפסקה בכת אחת, הרי זה יכניס את המשק למצב קשה.

איני מבין את הצעתך. מצד אחד אתה מציע להעלות את הליקוודיות, ועל ידי כך לצמצם את האשראי וליצור עודפים בבנקים,

שמהם ישוב פעם יתנו הלוואות כדי לעודד את הייצור, ומצד שני, אתה מציע להוריד את אחוז הליקוודיות. זאת אומרת, למעשה לאפשר לבנקים להשתמש ביותר כספיה מהפקודנות הנמצאים ברשותם למטרות חיוניות. שני תהליכים אלה יחד אינם מבחינים לי.

הי"ר מ. בנטוב:

מ-151 מליון לירות. לפי המספרים שקבלנו, 30 מליון לירות ה"י לחקלאות לתעשייה, יתר ה-120 מליון לירות הלכו למטרות בלתי יצרניות; בנין, תחבורה, מסחר, יבוא, יצוא וכו'. לי אין גישה, שמה שהיה הוא טוב. אינני אומר, שכל הדברים האלה אינם הכרחיים, אבל איני יכול להגיד שכל ה-120 מליון לירות היו צריכות להנתן למטרות אלו. מ-120 מליון לירות אלו אני רוצה להעביר 12 מליון לאשראי יצרני. אם נגביל את האשראות של שימוש חפשי של הבנקים בסכומים אלה ונגיד להם: אתם יכולים להשתמש לא במאה ועשרים מליון לירות אלו, אלא במאה ועשרה מליון, ו-10 מליון אתם חייבים להעביר לפסים יצרניים, מלבד זאת הבנקים מחזיקים סכומים שמחייבים אותם להחזיק על יסוד של ליקוודיות. סכום זה אני רוצה להקטין ב-12 מליון לירות, סכום זה של 12 מליון לירות אני רוצה להפוך לקונצרטיון של הבנקים ובערבות של הממשלה במקרה של רן על הבנקים. זוהי הדרך היחידה כיום להרויח אשראי נוסף.

א. כהן:

אני שואל, אם לא יהיה כדאי יותר ומעשי לקבל החלטה פרינציפיונית מבלי להכנס

להוראות של הטכניקה הכספית?

אנו עומדים בפני 3 בעיות, שבמידה מסוימת סותרות זו את זו: בעיה אחת, להכות את האינפלציה על ידי צמצום האשראי, כי אחת מתופעות הלוואי של אינפלציה זהו אשראי מנופח. בעיה שנייה, להרחיב את הייצור. הרחבת הייצור אי אפשר שתיעשה באופן אוטומטי עם המתח האינפלציוני שקיים בצבור. בעיה שלישית, כיצד למנוע ברפטה נוספת של שטרייג האוצר, כי גם זו אחת התופעות של אינפלציה.

יחד עם זאת ישנו כמה נתונים שאיננו

יודעים אותם. איננו יודעים את היקף האשראי הקיים. איננו יודעים מהי יכולת האשראי של הבנקים ברגע זה. אני, למשל, שמעתי, שכאשר נוצרה בעיה דחופה של אשראי בסך 3,5 מליון לירות לחקלאות, הופילין אמר, שהבנקים יסתדרו בלי כל שנויים והוראות ממשלתיות.

לאור העובדות הללו, אני מציע שבתור ועדה
כנסת שאינה אורגן מוצע נצטמצם בהמלצה בעלת שני טעמייה:

א. הממשלה מצווה להבטיח על ידי הסדרים
מתאימים עם הבנקים המסך תקין של הייצור התעשייתי והחקלאי החיוני והרחבתו ;

ב. הועדה חושבת שיש צורך בצמצום הארזי

הבלתי חיוני.

ט. לביא:

אני תומך בהצעת חבר הכנסת ארוב כהן, ובקבל
החלטה עקרונית מבלי להכנס לפרטים. אולם
אני רוצה בהגדלת האשראי. המשלת הכוונה של הממשלה לשאוב הורה את הכסף
המסתובב ברחוב. אני קובע, שהממשלה לא הסקסה בייצור. אני יודע, שהממשלה
הזאת מעוניינת בהרחבת הייצור, ואני יכול לקבל את ההנחה, שהממשלה אינה
רוצה בזה.

ברצוני לעמוד על עוד דבר אינו מקובל
לגמרי, אבל דרכי לא להיות מקובל. אני מפקפק לגמרי אם הרחבת הייצור תלויה
באשראי רב. אני יודע, כי במקרה שהיה לחץ כספי גדול, היה יצור גדול. איפה
שישנו כסף רב, הייצור אינו גדול. אם יש הרבה כסף מתאמצים פחות בייצור.
אין מרחיבים את הייצור לא בגלל חוסר כספים, אלא בגלל מחסור בידים
עובדות. הכסף איננו אמצעי להגדלת הייצור. הגדלת הייצור תלויה בייצור
היצירה של האדם, בקדחת האדם ליצירה. איני אומר כי יש להפסיק לגמרי את
האשראי. אבל אני מדבר על גובה האשראי שישנו כיום. ההרזה בניתינת
אשראי לא תגביר את הייצור. את האשראי משקשים המשקים בכדי ליצור דברים
חדשים, ולא בשביל הקים, ואם יתחילו ליצור דברים חדשים, יפסיקו לעצור
דברים שיוצרים כיום, כי אין יכולת לעסוק גם בזה וגם בזה. לחץ כספי ידוע,
זהו אחד הדברים המגדילים את הייצור. כשאין לחץ כספי, יוצרים פחות.

אשר לענין החיוניות, כל אחד שצא לדרוש
אשראי נוסף מדבר על חיוניות. צריכה להיות ועדה מיוחדת, שתקבע מה חיוני
ומה אינו חיוני.

ב. זונייה:

אני תומך בהצעת חבר הכנסת ארוב כהן,
שנסתפק בקביעת קווים פרינציפיוניים ולא
בכנס בעצות על דרכי הביצוע. אני רואה בעיה נוספת לשלוש הבעיות הקשות
שהוא ציין, כיצד מפסיקים אשראי לענפים פחות חיוניים מבלי שזה יגרום
גם כן לזעזוע עצום במשק. איני יכול להתעלם מבעיה זו. לצערי הרב, איני
יכול לתמוך בדברי חברי לביא. הבעיה לאנו עומדים בפניה היום היא - איך
לבצע את הנוכחית הכלכלית בלי שנתמוטט תוך כדי ביצועה. זוהי הבעיה העיקרית,
ואחת הבעיות הקשות היא, גמישות בענין האשראי. אני בעד זהירות רבה
בצמצום האשראי. ועדת הכלכלה אינה צריכה לשתף את עצמה בפרטי הביצוע. לפי
דעתי הועדה צריכה לסכת את הדיון בהמלצה, שהממשלה תשקוד על המגמה להעביר
אשראי מענפים פחות חיוניים לענפים חיוניים יותר על מנת להבטיח את הייצור,
ועל מנת לדאוג לכך, שבכוא הרגע המתאים הוא גם יורחב. צריך להיות גלוי:
המעבר מאינפלציה לדפלציה אינו זהה עם הרחבת ייצור מידית.

על כן הייתי מסתפק בשני הקווים שהציע

חבר הכנסת ארוב כהן.

ש. בורנו:

אני רוצה שיהיו לנו מושגים ברורים. היתה
לנו אינפלציה ואחד הגורמים לזה היה כסף
זול. הממשלה החליטה על שנוי הקו הזה, על אמצעים דפלציוניים נגד זה. ויש
לנו מזל, כאשר מקבלים החלטה טובה, או שמקבלים אותה באיחור, או שמבצעים
אותה בצורה בלתי נכונה, או שניהם גם יחד. והפעם, נדמה לי שנעשו שני
הדברים גם יחד. לא אדבר על האיחור, אלא על הביצוע, במידה שאני יכול
לריות את העניינים. צמצום הכסף פוגע רק בייצור החיוני. מה שהייצור חיוני

יותר, הדבר פוגע בו יותר. כמה שהמשק אינו חיוני, אין מרגישים בחוסר כסף. זוהי הדרך הטובה ביותר בכדי להגיע לאותה התמוטטות, שהיא אחת מהסכנות הגדולות של שנוי רדיקלי מאינפלציה לדפלציה. אני רואה שאנו עלולים לפגוע ראשית כל ובאופן קשה מאד באותו חלק של המשק שהוא חיוני ביותר על ידי האמצעים של צמצום האשראי שנקטנו בהם.

אני רוצה שיהיה ברור לנו עוד דבר אחד: האשראי צומצם באופן ניכר מאד בבת אחת 2-13 לפברואר. האשראי צומצם על ידי שנוי מלאכותי בין הכסף במחזור לבין ערך המחירים. זהו צמצום עצום. אל נחפש צמצום נוסף. אני חושב, שצמצום זה היה דרסטי. צמצום זה פוגע ויפגע במשק כולו, גם בחיוני וגם בפחות חיוני. אנו צריכים למצוא דרך להקל את הפגיעה הזאת על המשק החיוני. אל נשכח שהיקף הפקדונות ילך ויקטן כתוצאה מעלית המחירים, וזה יצמצם את האשראי באופן אוטומאטי, כי האשראי צריך להיות בפרופורציה מסוימת להיקף הפקדונות. אני מתנגד לכל הצעה שכוננת צמצום נוסף של האשראי.

אשר לענין האשראי החיוני והפחות חיוני. אין זה כל כך פשוט לקבוע מה חיוני ומה לא. איני יודע אם אפשר להגיד, ששיכונניה זה דבר בלתי חיוני. איני חושב, שועדת הכלכלה יכולה לקבל על עצמה את האחריות לומר, שאשראי לשיכון אינו חיוני.

הדבר היחיד שאנו יכולים לעשות הוא ברוח הצעתו של חבר הכנסת אדוב כהן, להעיר את תשומת לב הממשלה לסכנה שהייצור ייפגע על ידי צמצום האשראי וכי יש הכרה לחפש דרכים להרחיב את האשראי למטרות חיוניות בצורה סלקטיבית, אפילו אם על ידי כך עוברים על האחוז של הליקווידיות שבזמנו החליטו עליה.

מ. וילנר:

אני חושב, שדברי חבר הכנסת לביא, שהלחץ הכספי יגדיל את הייצור, מבטאים את התכנית של הממשלה, כי לדעתי תכנית הממשלה היא להקטין את הייצור. איני מסכים עם חבר הכנסת בז'רנו שהתכנית הכלכלית אינה מבוצעת. היא מבוצעת והועבדה היא, פיטורים המוניים מהעבודה. חבר הכנסת אזניה אומר, שזהו שלב מעבר ואחד כך נגיע להגברת הייצור. הנסיון של התכניות הכלכליות הישנות של הממשלה מוכיח, שהאחר כך אף פעם אינו בא. אנו זוכרים את הנסיון של הצנע ומדיניות הורדת המחירים, שהיתה הורדה אדמיניסטרטיבית קטנה של המחירים, ואחר כך כל הענין התפוצץ. אותו הדבר ביחס לתכנית הכלכלית החדשה. תכנית זו מכוונת לצמצום הייצור האזרחי.

אני מסכים להצעות מר בנטוב. אני רק אומר, שזה לא יפתור את השאלה ביטודה. אני בעד הגדלת האשראי לייצור, מתוך נקודת השקפה שייצור זה נקודת תוצא לכל בעיות הכלכלה שלנו.

אשר לסלקציה, מהי הסלקציה שלה מסכים חבר הכנסת בז'רנו? הוא מסכים לסלקציה שבמילא תביא לסגירת מפעלים קטנים יותר, ולסגירת אותם מפעלים, שלפני עקרונות פיריון העבודה והתפוקה שהממשלה והתאחדות בעלי התעשייה מבינים זאת, לא יוכלו לקיים את הייצור באותן הוצאות ייצור שהממשלה חושבת שזה כדאי למשק הישראלי מבחינת הייצור ומבחינת אספקת חמרי הגלם לאותם מפעלים. לכן, סלקציה זו בתנאים שלנו מחוץ לפגיעה במעמד הפועלים היא תפגע באינטרסים של בעלי מפעלים קטנים, והיא אינה קשורה עם הרחבת הייצור. לכן אני מתנגד לעקרונות הסלקציה שהממשלה קבעה, שהיא תבדוק את יעילות המפעל מבחינה זו.

ל. אורני:

אני מזדהה עם דברי חבר הכנסת אדוב כהן ואזניה לעצם הדבר, אבל אני חושב שישנם דברים בריאיון רבים בדברי חברי לביא.

אחד מחכמי הכלכלה הרוטים אמר כרוזה, שאיני יכול לשכוח אותה: ההלואה היא עניינה על צווארו של הזמן לאי; אם הוא עומד אינו זקוק לעניינה, היא רק מכבידה עליו; אם הוא עומד ליפול, הרי רק במקרים בודדים, העניינה אינו בוחנת לי ליפול, לרוב היא מחניקה אותו. ודבר זה אמת לאמיתה.

אני רוצה להגדיל בין משקים חדשים ומשקים ישנים. משק חדש זקוק לתקציב ובלעדיו לא יוכל להתקדם. איני יודע מה המצב בתעשייה. אבל אני חושב שהמשקים החקלאיים זקוקים במקרים ידועים, כמו בצורת או דבר דומה, להלוואות למחזור. אני יודע, שנהלה מבקשת אשראי, אבל אני אומר לך, שזו לא לטובתם ולא לטובת המדינה.

מ. קסיס:

איני רוצה להביע נקודת השקפה אלא רק משאלה. ברצוני לתאר את מצבו של הפלח הערבי לאחר שנתיקרו תנאי החיים. נכון שהממשלה השוותה את מחירי התוצרת הערבית למחירי התוצרת היהודית, אבל דבר זה לא תיקן את מצבנו. למרות שהפלח הערבי מקבל עכשו מחיריה שווים לאלה של היהודים, הרי ערייך יש הפרש גדול בענין הייצור עצמו. אם נחשוב שיחידת קרקע לכל משפחה בכפר הערבי מגיע ל-30 דונם, וגם אצל החקלאי היהודי זוהי אותה יחידה, הרי הייצור שהחקלאי היהודי מקבל מיחידה זו עולה למעשה פי 3 על זה שמקבל הפלח הערבי. לכן, המחרים אמנם שווים, אבל תמורת התוצרת מאותו שטח אינה שווה.

אם ניקח בחשבון את ההוצאות המוגברות של חיי הפלח הערבי יום יום בזה שהוא נזקק לשוק הסחור ואת הפרש הייצור בין יחידה חקלאית של הפלח הערבי והיהודי, נמצא שיש הבדל בין תנאי החיים של הפלח הערבי והיהודי. הייתי אומר, שלמעשה נשקפת סכנה של פשיטת רגל לפלח הערבי. לאחר שהממשלה צעדה את צעדה הראשון והשוותה את מחירי התוצרת, אני מקוה שהמעדה תמליץ בפני הממשלה על כך, שתעשה צעד נוסף ותספק לפלח הערבי אמצעי ייצור בדומת לאלה הנמצאים אצל החקלאי היהודי על מנת שיוכל להגביר את הייצור. אמנם הפלח הערבי אינו יכול לוותר על הבהמות, אבל במקום ניצול פרות הוא יכול להשתמש בפרדות. אנו מבקשים מהממשלה שתחליף את הפרות בפרידות. כן אנו מבקשים שהממשלה תספק לנו מכשירים לעקירת סלעים על מנת להשביח את הקרקע.

היו"ר מ. בנטוב:

אני יודע, שבחוגים מסוימים ישנו חשש, שהמועצה הכלכלית שהוקמה על ידי הממשלה, שלולה לרוקן מתכנה את ועדת הכלכלה של הכנסת. אם חששונה מוצדק או לא, איני יודע, אבל מכל מקום אינו מצדיק שהועדה שלנו בעצמה תרוקן את עצמה מתכנה. תחשוב את עצמה לנחותה דרגה ועל ידי כך תמנע מלהביע דעתה או להגיע לסיכומים בדבריהם שעומדים על הפרק באיזה שהוא מוסד אחד, מכל מקום לא מובן לי מדוע סיכומים שהם סיכומים די מעשיים ודי קובעים של המועצה הכלכלית הם בסדר, ואילו סיכומים דומים שנתקבלו על ידי ועדת הכלכלה, אינם בסדר. כך אפשר היה להתרשם מדברי החברים שאמרו שאנו צריכים להסתפק בקווים כלליים. איני מקבל זאת. איננו צריכים לתת לממשלה עצות אדמיניסטרטיביות לביצוע, גם אני אתנגד לכך, אבל אם המדובר על קווי מדיניות יסודיים, אנו לא רק צריכים אלא חייבים לסכם סיכום שלנו בענין זה.

לגופו של ענין, נכון שהפוליטיקה של הממשלה ושל כל מי שרוצה להלחם באינפלציה, היא מדיניות של צמצום האשראי. אבל השאלה היא פער מבצעים את המדיניות של צמצום האשראי.

חבר הכנסת ציא אומר, שיש יותר מדי כסף. אבל הוא שוכח שעלית המחירים, שלדעתי תהיה במאה אחוז בממוצע, קובעת גם היא צמצום האשראי. אם ניקח את המשקים החקלאיים שיש להם הון חוזר של

6 מליון לירות, הרי אם המחירים עולים ב-100 אחוז, זאת אומרת שההון החוזר יזלתי יצטמצם בחצי, וכאן השאלה, אם בהורדה לחצי אפשר לקיים את הייצור. וכאן ישנה שאלה שניה, אם חלוקת האשראי המצומצם צריכה להיות חלוקה שווה, איש לי יגיד לי שאין ייצור בלתי חיוני בארץ, וכל אותם 120 מליון לירות שניתנו, ניתנו לדבריהם חיוניים. מ-120 מליון לירות אלה, אני רוצה להוציא 12 מליון לירות ולהעבירם למטרות יצרניות חיוניות. ואז אנו מבכרתיים להגיד לממשלה כיצד תעשה זאת, כי אחרת הממשלה תגיד, שזו מגמה טובה, אבל אינה ניתנת לביצוע.

ש. בורנו: לא הייתי ממליץ לקבוע בבת אחת 12 מליון לירות.

היו"ר מ. בנטוב: אני מוכן להעלות את הקונצרטיום של הבנקים ל-8 מליון לירות.

וזהו נוסח הצעותי:

1. הוועדה קובעת כי המאמץ העליון להגברת הייצור, שחייבים בו כל הגורמים הנוגעים בדבר, יועמד בטכנה אם הי קפי האשראי לא יותאמו לצרכי הייצור החיוני בחקלאות ובחרושת;

2. הוועדה רואה צורך שיעשו כל המצמצים כדי לשנות את הפרופורמציה של האשראי הכנקאי שניתן עד עכשו למטרות יצרניות, חקלאות וחרושת, ולמטרות בלתי יצרניות על ידי העברת 10-12 מליון מתחום האשראי הבלתי יצרני לתחום אשראי יצרני חיוני.

כן רואה הוועדה צורך להרחיב את היקף האשראי רבנקאי ב-10-8 מליון ליהות, שיהיה מוקדש כולו להרחבת הייצור החיוני לפי הקווים שיקבעו על ידי הממשלה ובפיקוחה.

3. אי לזאת מציעה הוועדה להעלות את שיעור הליקווידיות בבנקים עד 65-60 על מנת שהסכום של 12 מליון לירות שיצטבר על ידי כך, יעמוד לרשות אשראי יצרני בלבד, לפי הוראות הממשלה.

4. כן מציעה הוועדה שייוצר קונצרטיום של כל הבנקים בסכום של 10-8 מליון לירות מתוך כספים שהבנקים חייבים להחזיקם עתה על פי תנאי הליקווידיות הקיימים כיום, ובערכות ממשלתית על מנת שהקרן הזאת תעמוד לרשות אשראי להרחבת הייצור על פי הקווים שיקבעו על ידי הממשלה ובפיקוחה.

אני חושב שאפשר לקבל את טעמי 1.

ב. אוניה: ישנה הצעה של חבר הכנסת אדוב כהן, שכוללת את הטעמי הזה.

א. כהן: הצעתי אינה כוללת את ההנמקה. אני חושב שאפשר לקבל את טעמי 1 מהצעת היו"ר.

טעמי 1 כפי שנוצע על ידי היו"ר מ. בנטוב - נתקבל

אני שומר לעצמי זכות הסתיגות לסעיף 1.

ש. לביא:

בסעיף שני אני מציע את הסעיף הבא:

א. כהן:

ב. הממשלה מצווה להבטיח על ידי הסדרים מתאימים עם הבנקים, ועל ידי איכויות מתאימות בשיעורי הליקוידיות, המשך תקין של הייצור התעשייתי והחקלאי החיוני והרחבתו;

ג. הוועדה קובעת, שיש צורך בו בזמן בצמצום האשראי הבלתי חיוני על מנת לאפשר גם ממקור זה הרחבה מקבילה של האשראי החיוני.

אני רוצה להוסיף סעיף, שהוועדה ממליצה בפני הממשלה לתת הלוואות לחקלאים וערבים

מ. קסיס:

לשה קניית פרידות.

זה שייך לבנק לחקלאות.

היו"ר מ. בנטוב:

ועתה אצביע את שתי ההצעות - שלי ושל

חבר הכנסת ארוב כהן - זו מול זו.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת היו"ר מ. בנטוב - מיעוט
בעד הצעת חבר הכנסת א. כהן - רוב

נתקבלה הצעת חבר הכנסת א. כהן

עכשו ישנה הצעה נוספת שאני מציע, ביחס לאשראי איכותי:

היו"ר מ. בנטוב:

את האשראי היצרני יש להגביל גם מבחינה איכותית על ידי הצמדתו לייצור חיוני ועל ידי אישור מיוחד על הלוואות בסכומים מעל למינימום מסוים.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה הנ"ל של היו"ר מ. בנטוב - מיעוט
נגד - רוב

ההצעה נדחתה

הסתיגות היו"ר מ. בנטוב

אני מבקש זכות להסתיג מכל הסעיפים שנחקבלו.

מ. וילנר: